

AAMULEHTI

PERUSTETTU 3.12.1881

Rakentamista mollissa

Tuottaa vaikeuksia määrittää Helsingin Musiikkitalon ihme. Pitäisikö ihme laittaa lainausmerkkeihin? Tuon maan kuuluisimman rakennustyömaan etenemistä kykenee seuramaan jopa nettikamerasta. Sitä tuijottamalla voi tavoitella pitkästyksen Suomen ennätystä.

Ihmeenä näyttätty se, kun rakennustyö SRV yllättäen ilmoitti laskevana talon hintaa neljänneksen.

Jos alunperin määritelty toistastaa miljoonaa tuntui kadummehestä suunnattomalta summalta, jo kolmenkymmenen miljoonan pudotuskin iskee vähintäänkin ällikällä.

Uskooapa sitä tai ei, kadunnies lopulta maksaa rakennuksen, jonka pitäisi olla "kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä musiikkikeskus" ja joka aikanaan "lisää musiikin merkitystä yhteiskunnassa sekä vahvistaa suomalaista huipputaustaamista ja identiteetti-

Musiikkitalon ihme herättää kysymään rakentamisen hinnanmuodostusta; tilaajatkin pitäisi kiireesti kouluttaa

tiä". Vankat ovat perustelut.

Musiikkitalon ale kertoo jotakin, jos oikein korvin kuuntelee.

Kolmenkymmenen miljoonan pudotusta ei selitä yksin jokin väliseinä materiaali. Se kieli siitä, että rakennusyrityksien on nyt tingittävä katteistaan, mikä on sievistely nimi kuuluisalle liiveihin käärittävälle voitolle.

Näin on käynyt siksi, että rakentamisen tilassa, jota kutsutaan hiipumiseksi. Moni on sitä mieltä, että jo oli aikakin. On näet jäänyt näyttämättä, ettei kysynnän kuumentama tilanne olisi nostanut lopputuotteiden haintoja.

Erityisen kouriintuntuvasti tämän tuntevat asuntojen ostajat. He ovat neuvottomina seuranneet niin raken-

nusalan kuin kiinteistönvälittäjienkin puheita ja perusteluita hintatason suunnasta.

Neuvottomuus on syntynyt siitä, että niinkin tärkeä toiminta kuin rakentaminen on menettänyt läpinäkyvyytensä. Tuo ominaisuus on nykyään hyvin korostunut.

On selviä merkkejä siitä, että rakentamisen hinnan kohtuullistuminen on tosiasia. Se ei ole yllätys, sillä alan hinnat seuraavat selvästi suhdanteita.

Rakentamisen käyrässä kaarteet ovat poikkeuksellisen vaarallisia, sillä niitä liioitellaan aina. Noususuhdanne synnyttää poikkeuksetta ylitsepuksuvan kysynnän, jonka seurauksena hinnat nousevat ja johtavat aina katkeriaan

loppuun. Rakennuttaminen on näet vielä rakentamistakin vaativampi taitolaji, varsinkin sen ajoittaminen.

Lajin mestarit ovat meillä harvassa. Siitä johtuu, että varsinkin suurista hankkeista päättävät ohjaavat väärällä ajoituksellaan markkinat harhaan. Ainakin luottamushenkilötasoa rakennusliikkeitä voivat usein taluttaa halunsa mukaan.

Kuvaavaa rakentamiselle on se, että kun Kilpailuvirasto ilmoitti selvittävänsä rakentamisen kalleutta pääkaupunkiseudulla Rakennusteollisuusliitto vastasi pohjoismaisella vertailulla. Sen mukaan juuri Suomessa on Pohjan halvimmat rakennusliiketoimet. Rakennusteollisuus nojaa tutkimukseen myös korostaessaan rakennusyrityksille jäävän katteen määrää. Se on kolmeistoista prosenttia.

Rakennusteollisuus on perustamassa omaa strategisen huipputaustamisen keskitymäänsä. Aiheellisesti.

Edellytyksenä puhtaat paperit

Joissakin asioissa on syytä pelata varman päälle sillakin uhalla, että se lisää kieltoja ja byrokratiaa. Tällaisiin asioihin kuuluu lasten varjeleminen päiväkodeissa, kouluissa ja järjestöissä rikollistaustaisilta työntekijöiltä.

Lasten pariin töihin pyrkivien taustat on selvitetty vuodesta 2003 lähtien. Eikä turhaan, sillä viime vuonnakin oikeusrekisterikeskus löysi 101 työnhakijalta merkinnän huume-, väkivalta- tai seksuaalirikoksesta.

Laki ei ole aukoton. Työnantajalla on harkintaoikeus eikä taustoja tarvitse

lainkaan selvittää määräaikaisten tai vapaaehtoisten varten.

Oikeusrekisterikeskus haluaisi korvata lasten parissa työskentelevien rikostaustaselvitykset toimialakiellolla, jonka tuomioistuin määräisi, jos rikoshistorian perusteella henkilöä voidaan pitää todellisenä riskinä lapsille.

Hanke on hyvä kunhan katsotaan, että toimialakieltoa valvotaan tehokkaammin kuin vaikkapa liiketoimintakieltoa, jonka noudattamiseen suhtaudutaan turhan leväperäisesti.

Ontuvat palvelut

Melkoinen ketju! Jos kuluttaja soittaa esimerkiksi teleoperaattorien palvelunumeroihin eikä saa vastausta, niin häntä ymmärtävästi kiukuttaa. Miksi teleala ei hoida edes omia palvelujaan kuntoon?

Jos kuluttaja sitten haluaa valittaa huonosta palvelusta kuluttajaneuvojille, hän saattaa kohdata saman ongelman. Esimerkiksi Helsingissä kuluttajaneuvonta on välillä niin pahasti ruuhkautunut, että se joutuu aika ajoin panemaan ovet säppiin eikä vastaa

lainkaan puheluihin. (AL 6.4.)

Teleyhtiöt ovat pikku hiljaa parantaneet palveluaan, mutta aikaa siihen on mennyt. Kuluttajaneuvonnalla on nyt samanlainen etsikköaika, kun se siirtyy valtion kontolle ensi vuoden alussa.

Palvelut ovat keskeisessä asemassa jälkietelmissä yhteiskunnissa, myös Suomessa. Sen pitäisi tarkoittaa sitä, että palvelut myös toimivat, olipa niiden hoitaja yksityinen yritys tai yhteiskunta. Niissäkin pätee sen vanha totuus, että ketju on yhtä hyvä kuin sen heikoin lenkki.

Kronikka

MATTI APUNEN
matti.apunen@amulehti.fi

Suorakulmaisten ihmisten koti

Kymenlaakso on Suomen tuntemattomin maakunta. Siellä asuu ihmisiä, jotka ovat hyvin käytännöllisiä. Heidän asunnoissaan on konstailematon pohjaratkaisu, suorat kulmat, pienet ikkunat ja riittävästi välipohjan eristettä talven varalle.

Kymenlaaksolaisia ei häiritsisi vähääkään, vaikka maailmassa kielletäisiin muut automerkit paitsi harmahtava Toyota Corolla, koska he omistavat kaikki sellaisen.

Kymenlaakson perinneruoka on iso olut. Kymenlaakson kuuluisin huvittelukohde on kotkalainen merimiesravintola Kairo, jossa ei ole merimiehiä eikä egyptiläisiä, mutta joka oli kuulemma hauska paikka 1930-luvulla.

Maanantaina alkaa Pirkka-Pekka Peteliuksen uusi tv-sarja Kymenlaakson laulu. Sen päähenkilö on kouvolalainen julkis-konsultti Fabian Djupsjö. Kyseessä on selvästi komedia, koska "Kouvola" ja "julkis-konsultti" eivät nauramatta mahdu samaan lauseeseen.

Fabian Djupsjön menestyksestä kuuluu: *menetät sen mitä haluat.* Kymenlaakson tilaa ei voi paremmin tiivistää.

Kun vanhan Suomen taloudellista menestystä rakennettiin, Kymenlaakso päätti tehdä paperia. Kun suomalaisia rakennemuutosta tehtiin, Kymenlaakso ilmoitti ettei lähde mukaan joka kohellukseen ja jäi tekemään paperia.

Kun paperinteko loppui, sen tilalla ei ollut mitään.

Kymenlaakso on rakennemuutoksen sotamustomerkki. Voikkaa ja Summa ovat Suomen talousodan legendaarisia taistelupaikkoja, jossa urhea vastarinta katkesi pääoman ylivoimaan.

Kymenlaaksolaisille Paperiliiton Jouko Ahonen on taloushistorian Sven Dufva, harteava sankari joka kääntyi aina vasempaan kun muut oikeaan.

Viime kädessä Kymenlaakso ei ole maakunta vaan mielentila. Se on valtiokoista vaihtoehdottomuutta, äijämäisen tyhmää uskoa siihen että minkään ei oikeasti tarvitse muuttua.

Taloudellisesti Kymenlaakso alkaa Kuusankoskelta ja Voikkaalta, ja laskeutuu Kouvolaan ohitettua Myllykoskeä, Anjalaa, Karhulaa ja Kotkaa.

Yläjuoksun paperitehtaille ja kaupungeille Kymijoki on ollut luontainen vie-

Jukka Koskinen/Yle Kuvapalvelu

Kymenlaakso maailmankartalla: Pirkka-Pekka Petelius ja Kristiina Halttu ovat pääosastv-sarjassa Kymenlaakson laulu.

märi. Alimpana joenvarressa sijaitsevassa Kotkassa on aina ajateltu päinvastoin ja pidetty Kymijokea luontaisena juomaveden lähteenä.

Kymijoen varressa ei ole hätkähdeetty lipeälauttoja ja vatsa taivasta kohti uivia kaloja. Niitä on seurailtu samalla tyyneydellä kuin muualla kurkiauroja.

Kotkalaisen aromivalikoiman täydensivät tehtaiden käryt.

Sunilan sulfaattisellutehtaan ainutla-

tuinen, imelän läpitunkeva haju oli Kotkassa kaikille tuttu. Sitä nuuhkittiin asian-tuntevasti kuin japanilaiset kirsikkankukien – *yölöysi* – oli tullut töihin.

Olen kasvanut varhaisen lapsuuteni Kotkassa. Minua eivät juurikaan järkytä silmättömät kalat ja pahat katkut, mutta yhteiskunnallinen mielikuvituksen puute vaivaa minua senkin edestä. Kotikaupungissani ei ole ollut teknologiakeskuksia tai

Niin hassua kuin perämetsän teknologiakeskukset yleensä ovatkin, ne eivät ole vailla merkitystä.

bisnespuistoja. Satama, paperikoneet ja Karhulan insuliittitehdas pitivät ihmiset leivässä.

Mitä muuta mukamas tarvittiin?

Kymenlaakso on elävä tai puolikuollut todiste siitä, että niin hassua kuin perämetsän teknologiakeskukset ovatkin, ne eivät ole vailla merkitystä. Nauramme koväänisesti konsultti Djupsjölle, mutta joskus kannattaisi kuunnella.

Kotka on kaupunki joka on pitänyt olemassaoloaan niin itsestäänselvänä ja ikuisena, ettei se ole koskaan pysähtynyt miettimään miten toisin asiat voisivat olla tai voisiko maailmassa tehdä muutakin kuin paperia.

Kymenlaakso on nuhrisuudessaan malliesimerkki siitä, mihin johtaa vanhaan tarautuminen ja usko siihen, että kova verottus hoitaa kaikki maailman ongelmat.

Koululaisten pitäisi käydä luokkaretkellä Summassa ja varsinkin Voikkaalla, jossa tosin on viime aikoina, pakon edessä, tehty hyvin epäkymenlaaksolaisia asioita – perustettu yrityksiä.

Kuusankoski ei kuollutkaan, vaikka tiedotusvälineet aloittivat ennen aikojaan mittavat ruumiinvalvoiset. Ihmiset alkoivat keksiä tekemistä ihan itse!

Tunnetko yhtään kymenlaaksolaista ihmistä?

Jos jalkapalloilija **Sami Hyypiä** ei olisi, vastaaminen olisi varsin vaikeaa. Ja hänhän on tietenkin puolustaja tai "toppari", kuten jokainen kunnan kymenlaaksolainen. Hyökkääjiä emme ole tuottaneet koskaan.

Entä tunnetko yhtään kymenlaaksolaista nähtävyyttä?

Kotkan tunnetuin matkakohde 90-luvulla oli Punainen talo, kaukaasialaisten pitämä 0,5 tähden bordelli. Mutta globaalin kilpailun paineessa sekin ajettiin lopulta alas, ilman mittavaa vastarintaa.

Ylänurkka

RIITTA JÄRVENTIE

Digitumpeloiden vitsit alkavat olla vähissä

Onellisia ovat digitaalitatiivit, sillä he menestyvät nykyisessä ja tulevassa maailmassa.

Digitaalitaitiivit? No, he nyt ovat niitä nykyajan nuoria, joille erilaiset digivehkeet eivät tuota sen kummempia ongelmia kuin helmitaule meille vähän varttuneemmille aikanaan.

Vaikka operoin päivittäin tietokoneella, niin myöntää täytyy, että digitaalisen tekniikan syvin olemus kaiken maailman soveltuksineen menee yli ymmärryksen. Suorituskyvyn ylärajoilla mennään, jos joutain pitäisi saada tarttuaan tallentavaan digiboxiin.

Onhan se harmillista, kun ei pysy kehityksen perässä. En silti kaihda tunnustautua digitumpeloksi, koska katson sen johtuvan siitä, että laitteet on väärin suunniteltu.

Uusi jakolinja on syntynyt ja paha pelkään, että kuilu digitaalitatiivien ja meidän digitumpeloiden välillä vain syvenee.

Jos digitekniikka ei aukene, huonosti menee työelämässä. Vanhukset ovat oma lukunsa.

Monet ovat jo nyt helisemässä niinkin yksinkertaisen laitteen kuin digi-tv:n kanssa etenkin, jos pöydällä on kaksi kaukosäädintä, eikä aina muista, kumpaa niistä vastaanotin tottelee, kun pitäisi vaihtaa kanavaa.

Miten he pärjäävät sitten, kun mobiilitekniikka valtaa kotihoidon ja kaikki tarpeet on välittävää palvelujen tuottajille kännykällä tai tietokoneella?

Kaukana ei ole ajatus, että tuota pikaa keskuudessaamme on uusi syrjäytyneiden vanhusryhmä, jonka kyky käyttää uutta tekniikkaa on heikko tai olematon.

Jäävätkö he paitsi yhteiskunnan palveluja, jos omaksumiskyvyn lisäksi näkö, kuulo ja hienomotoriikka eivät enää ole entisensä?

On synti ja häpeä jos ikäihmisten ongelmia ei oteta vakavasti teknologian huippumaassa, missä väki vanhenee nopeammin kuin muualla Euroopassa.

En he tekniikkavihamielinen, mutta kysyn, mihin on nohtuun eettinen ja yhteiskunnallinen vanhusnäkökulma älykkäiden tuotteiden ja sovellutusten suunnittelussa ja markkinoinnissa.

Tätä muuten pohdittiin hiljattain myös Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen seminaarissa. Ja jo oli aikakin.

Yhteiskunnan tulee hyödyntää teknologiaa siten, että se lisää kansalaisten elämänlaatua eikä aiheuta kenellekään haittaa tai

Tuota pikaa keskuudessaamme on uusi syrjäytyneiden vanhusryhmä, jonka kyky käyttää uutta tekniikkaa on heikko tai olematon.

ahdistusta. Palvelujen tulee olla kaikkien saatavilla fyysisistä tai psyykkisistä rajoituksista huolimatta.

Näin hienosti toteaa VTT:ssa ihmisen ja teknologian vuorovaikutusta tutkiva **Jaana Leikas**.

Kaikeksi onneksi laite- ja palvelumarkkinoilla kysyntä ratkaisee. Euroopassa on vuoteen 2050 mennessä arviolta 80 miljoonaa ikäihmistä, eikä sellaisen joukon yli niin väkällä.

Vielä me tekniikkaheroroille näytämme. Me järjestämme rolaattorimielienosoituksen Keskustorille, poltamme roviolla kotipalvelun tupakkiaakin kokeiset kännykät ja muistikuilletallennet hoito-ohjeet, jos muu ei auta!

Sunnuntaivieras

TIINA KESKINEN
Kirjoittaja on Tampereen Pynnikin koulun äidinkielen ja kirjallisuuden opettaja.

Opettaja purskahti itkuun

Kollegani purskahti kesken oppitunnin itkuun. Se oli ammatillinen ja inhimillinen katastrofi. Opettaja ei saisi koskaan menettää johtajuuttaan niin totaalisesti.

Johtajuus on vaativa juttu. Pitää hallita asiakokonaisuudet ja tunne-elämän heilahtelut. Pitää olla aito ja läsnä, pitää olla empaattinen ja tuntosarvet herkkänä ihmisten tarpeille.

Omat ongelmat ja paineet pitää osata sulkea luokkahuoneen ulkopuolelle. Pitää keskittyä olennaiseen, olla tiukkana mutta samanaikaisesti pitää kyetä herkkyyteen, että osaa tulkita oppilaidensa pinnanalaistakin käytöstä.

Vaikka luokka olisi täynnä fiksuja, empaattisia, hyväkäyttöksiisiä ihmisiä, niin ryhmäkäytöksen lainalaisuudet tekevät yksilöistä ryhmän. Kun opettaja alkaa itkeä kesken oppitunnin, ei ryhmä osaa myötäellä, se mieluummin myötäihäpeää.

Opettaja verhoutuu turhan usein täydellisuuden kaapuun. Pitää osata, tietää, hallita ja järjestää. Kaapu saattaa alkaa kiristää, kun kaikki langat eivät tahdokaan pysyä käsissä.

Opettajan työkuva on muuttunut radikaalisti viimeisten vuosien aikana. Keskittymisen tai työn fokuointi ei tahdo millään enää onnistua itseä tyydyttävällä tavalla. Aina remspottaa jostakin, asiat ovat kesken, joku työn osa-alue on retuperällä, vaikka opettaa vielä osaisikin.

Onhan se kunnollisille ja tunnollisille puurtajille kauhistuttava tilanne.

Kun kollegani itki luokassa, oppilaita nauratti, joku kuulemma meinasi ojentaa nenälinaa mutta etupenkkiäiset estivät teon. Onneksi välitunti oli alkamassa, ja kellon soitto pelasti opettajan enemmältä häpeältä.

Häpeä on kova juttu. Häpeä voi myös olla kova koulu. Kaapua voisi oppia hieman raottamaan. Kaavun alta voi näkyä heikkoutta ja epätäydellisyyttäkin, ei kansakunnan kynnillä roolia kannata ylläpitää, kun maailma ympärillä on muiltakin osin muuttunut.

Opettajan roolia pitäisi kyetä muuttamaan nykymaailman meidän mukaisesti.

On turhauttavaa yrittää olla opettajana auktoriteetti, jos kotona vanhemmat ovat nuortensa kavereita.

On hankalaa edellyttää luokassa kunnioitusta aikuisia kohtaan, jos kotona vanhemmilta puuttuvat uskottavuus ja sananvalta.

On mahdotonta pyrkiä opiskeluasioissa pitkäjänteisyyteen, jos nuori on elämässään tottunut saamaan ilman ponnisteluja itselleen heti kaiken.

On toivotonta vaatia luokkahuoneessa kurinalaisuutta, jos itsensä viihdyttäminen on nuorelle sisäänrakennettu etuisuus.

On vaikeaa kyetä hallitsemaan joukkoa, jossa jokainen on oppinut olemaan joka hetki yksilö.

Kollegani vuoden mittainen sairausloma alkaa olla päätöksessä ja paluu koulun on käsillä.

Hän on yhä uudelleen kysynyt itseltään: "Mitä tehdä jatkossa toisin, että häpeä ei toistu?"